

94(477)

к 78

Петро
КРАЛЮК

ПЕТРО
КОНАШЕВИЧ-
САГАЙДАЧНИЙ—

ТВОРЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ?

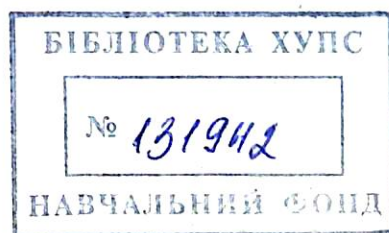
ВЕЛИКИЙ НАУКОВИЙ ПРОЕКТ

94(477)
К 78

Петро КРАЛЮК

ПЕТРО КОНАШЕВИЧ- САГАЙДАЧНИЙ—

ТВОРЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ?

Харків
«ФОЛІО»
2019

УДК 94(477)
К77

Серія «Великий науковий проект»
заснована у 2018 році

Художник-оформлювач
О. А. Гугалова-Мешкова

ISBN 978-966-03-8087-5
(Великий наук. проект)
ISBN 978-966-03-8667-9

© П. М. Кралюк, 2019
© О. А. Гугалова-Мешкова, художнє
оформлення, 2019
© Видавництво «Фоліо», марка серії,
2018

Вступне слово

Петру Конашевичу-Сагайдачному як історичному персонажу загалом таланило. Таланило не лише на полі бою. Під його керівництвом чи за його активної участі було здобуто кілька важливих перемог. Він зумів взяти Кафу — одне з найбільших міст Європи XVII ст., яке до того ж було добре укріплене. Мав він шанси взяти й Москву — однак, у силу певних обставин, це не вдалося зробити. Завдяки українським козакам, яких очолив Сагайдачний, була виграна військами Речі Посполитої грандіозна Хотинська битва 1621 р., що мала цивілізаційне значення.

Окрім військових подвигів, Сагайдачний прославився й тим, що завдяки його підтримці була відновлена православна ієрархія на українських та білоруських землях у 1620—1621 рр.

Сагайдачний ніби опинявся в «точках біфуркації», коли існував вибір історичного розвитку. І від діянь цієї людини частково залежало, яким цей вибір буде. Хоча, звісно, існували чинники, які виявлялися «сильнішими за нього». Тим паче, що Сагайдачний не належав до знатного роду, не займав високих посад у структурі влади Речі Посполитої. Був людиною, яка «сама себе зробила».

Свого часу Сагайдачний став фольклорним персонажем. У третій частині «Енеїди» Івана Котляревського, де йдеться про те, які пісні співали троянці, власне українські козаки, зустрічаємо такі слова:

«Про Сагайдачного співали,
Либонь співали і про Січ,
Як в пікінери набирали,
Як мандровав козак всю ніч;
Полтавську славили Шведчину,
І неня як свою дитину
З двора провадила в поход...»¹

Котляревський чудово знав українські звичаї, побут, фольклор кінця XVIII ст. І це знайшло відображення в його творі. Прикметно, що серед козацьких очільників він згадає лише Сагайдачного. Також про цього діяча як про популярного фольклорного персонажа говорить Микола Гоголь. У своїй повісті «Вечір напередодні Івана Купала» письменник, ніби представляючи фольклорний репертуар

Петро Конашевич-Сагайдачний

¹ Котляревський І. Енеїда. — К., 2008. — С. 84.

Зміст

Вступне слово.....	3
Сагайдачний у літературі — історичний та художній	7
Перший панегірик Сагайдачному	7
Сагайдачний у «козацькій літературі»	18
Українські історіографи про Сагайдачного.....	28
Літературний Сагайдачний.....	51
Сагайдачний як історичний діяч	57
Гене́за козацтва українського	57
Молодий Сагайдачний: шлях до козаків	71
Морські походи. Проект творення козацької держави на берегах Чорного моря	88
Легітимація козацтва. Вільшанська угода	110
Стосунки з московітами	117
Відновлення православної ієрархії.....	129
Хотинська звитяга	148
Післямова	168